

Bruxelles, den 20.7.2021
SWD(2021) 702 final

ARBEJDSDOKUMENT FRA KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

**Rapport om retsstatssituationen 2021
Landekapitel om Belgien**

Ledsagedokument til

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Retsstatssituationen i Den Europæiske Union

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 703 final} -
{SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 705 final} - {SWD(2021) 706 final} -
{SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} - {SWD(2021) 709 final} -
{SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} - {SWD(2021) 712 final} -
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

DA

DA

SAMMENDRAG

Det belgiske retssystem gennemgår fortsat reformer med hensyn til digitalisering og autonom forvaltning af ressourcer inden for retsvæsenet, men der er kun sket små fremskridt i det forgangne år. Der forventes gennemført omfattende og ambitiøse initiativer på digitaliseringsområdet i de kommende år. Overførslen af beføjelser til autonom forvaltning af ressourcer til retsvæsenet forventes afsluttet i 2024, og der vil blive indført et værktøj til måling af arbejdsbelastning. Det øverste domstolsråd har fortsat sit arbejde for at forbedre retssystemets funktionsmåde, navnlig gennem anbefalinger om retslige efterforskninger vedrørende retshåndhævende myndigheder, fremme af integritetsrammen for dommere og vedtagelse af standardformularer til forbedring af de retslige enheders årlige rapportering. Adgangen til tilstrækkelige menneskelige og finansielle ressourcer er fortsat en udfordring, og der er iværksat initiativer for at forbedre situationen. Der er fortsat en vedvarende mangel på sammenhængende, pålidelige og ensartede domstolsdata, hvilket hæmmer forbedringen af retssystemets effektivitet. De særdeles store forsinkelser ved visse appeldomstole vækker bekymring.

Foranstaltningerne til bekæmpelse af korruption er generelt på plads. Der er dog stadig mangler med hensyn til forebyggelsen af interessekonflikter for ministre og deres rådgivere, gennemsigtigheden af indberetningen af aktiver og lobbyvirksomhed. Covid-19-pandemien har haft en negativ indvirkning på efterforskningen af korruption. Foranstaltninger til forebyggelse af korruption koordineres af forskellige netværk og samarbejdsplatforme på føderalt niveau. Aftalen om at øge budgettet til retsvæsenet, det føderale politi og sikkerhedstjenesterne er et positivt element, der forventes at ville styrke kampen mod korruption. Der er flere overvejelser i gang om forslag til potentielle nye regler til styrkelse af rammen for bekæmpelse af korruption. Der er ikke blevet indført omfattende regler til beskyttelse af whistleblowere.

De opdaterede medielove styrkede yderligere medietilsynsmyndighedernes uafhængighed, navnlig med et nyt krav om en behørig begrundelse for enhver beslutning om at afskedige chefen for tilsynsmyndigheden eller medlemmer af tilsynsmyndighedens kollegiale organ. Tilsynsmyndighederne har desuden modtaget supplerende ressourcer, så de kan udføre nye opgaver. De regionale myndigheder har iværksat mediespecifikke foranstaltninger for at afbøde virkningerne af covid-19-pandemien, herunder nødhjælpsfonde. Trods en robust ramme for beskyttelse af journalister blev flere, navnlig kvindelige journalister og journalister tilhørende etniske mindretal, udsat for trusler og angreb, særlig online.

Appeldomstolen i forvaltningsretlige sagers rådgivende gren står fortsat over for udfordringer med hensyn til effektiv udøvelse af sit mandat til at sikre kvaliteten af lovgivningen. Appeldomstolen fastslog, at covid-19-foranstaltningerne var blevet vedtaget på et korrekt retsgrundlag, hvorved den ophævede en førsteinstansdom. Der er blevet vedtaget en pandemilov for at tilvejebringe et nyt retsgrundlag for pandemilovforanstaltninger. Der er etableret en ny føderal menneskerettighedsinstitution, som nu er operationel og har mandat til at beskytte og fremme menneskerettighederne på føderalt plan. Under forberedelserne af en kommende reform af staten har regeringen varslet en omfattende høring af borgerne. Civilsamfundet involveres i regeringens initiativer, men der er rapporteret om en vis bekymring med hensyn til finansieringen.

I. RETSSYSTEMET

Retssystemet består af 13 retter i første instans med generel kompetence¹, et antal retter i første instans med særlig kompetence², fem appeldomstole og en øverste domstol. Appeldomstolen i forvaltningsretlige sagers retslige gren³ fungerer som den øverste forvaltningsdomstol. En midlertidig nævningeret behandler de mest alvorlige straffesager⁴. Forfatningsdomstolen er kompetent til at undersøge lovgivningens forfatningsmæssighed. De fleste kompetencer inden for retsvæsenet er fortsat føderale⁵. Retsvæsenets og anklagemyndighedens uafhængighed er nedfældet i forfatningen⁶. Det uafhængige øverste domstolsråd⁷ har til opgave at rekruttere til retsvæsenet og fremme retssystemets kvalitet gennem kontrolmekanismer såsom revisioner samt ved at yde rådgivning om retslige anliggender til regeringen og parlamentet, både efter anmodning og af egen drift. Dommerkandidater udvælges af det øverste domstolsråd og udnævnes for livet af regeringen⁸ efter forslag fra justitsministeren⁹. Domstolskollegiet, der består af retspræsidenter, som er valgt af deres kolleger, er ansvarligt for domstolenes generelle funktion. Det flamske advokatsamfund og det fransk- og tysksprogede advokatsamfund repræsenterer advokater fra forskellige dele af landet. Belgien deltager i Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO).

Uafhængighed

Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed er høj i den almindelige befolkning og middel blandt virksomhederne. Generelt mener 66 % af borgerne og 58 % af virksomhederne, at domstolenes og dommernes uafhængighed er "meget god" eller "rimelig god" i 2021¹⁰. Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed har ligget rimelig stabilt siden 2016, idet procenten

¹ Disse retter behandler også appelsager mod afgørelser, som er truffet af fredsdommere og af retterne i straffesager vedrørende mindre forseelser.

² Herunder 162 fredsdommere, 15 retter i straffesager vedrørende mindre forseelser, ni handelsretter, ni arbejdsretter og fem forvaltningsdomstole.

³ Appeldomstolen i forvaltningsretlige sager har også en rådgivende gren, der afgiver udtalelser om lovgivningsmæssige og reguleringsmæssige forslag.

⁴ Det består af tre dommere og en jury på 12 borgere.

⁵ Der findes en række flamske forvaltningsdomstole med særlig kompetence.

⁶ Forfatningens artikel 151.

⁷ Det øverste domstolsråd består af 22 medlemmer af retsvæsenet, otte advokater, seks professorer og otte medlemmer fra civilsamfundet. Halvdelen af dets medlemmer er fransksprogede, og den anden halvdel er nederlandsksprogede.

⁸ Formelt af kongen.

⁹ Den udøvende myndighed kan kun nægte at udnævne en kandidat, der er udpeget af det øverste domstolsråd, med udtrykkelig begrundelse (f.eks. en uregelmæssighed eller ulovlighed) og kan ikke vælge at udnævne en anden kandidat. I stedet skal den udøvende myndighed sende forslaget til udnævnelse tilbage til det øverste domstolsråd og anmode om et nyt forslag. Den udøvende myndigheds beslutning om ikke at udnævne en dommerkandidat kan anfægtes ved appeldomstolen i forvaltningsretlige sager. Ulovligheden af det øverste domstolsråds forslag kan også påberåbes i forbindelse med et sådant søgsmål.

¹⁰ Figur 47 og 49, EU's resultatavtale for retlige anliggender for 2021. Opfattelsen af retsvæsenets uafhængighed er kategoriseret som følger: meget lav (under 30 % af respondenterne opfatter retsvæsenets uafhængighed som rimelig god og meget god), lav (30-39 %), middel (40-59 %), høj (60-75 %), meget høj (over 75 %).

steg mellem 2016 og 2019¹¹, hvorefter den faldt en smule for virksomhederne¹² og steg en smule for den almindelige befolkning¹³.

Reformen af udvælgelsesprocessen for dommersuppleanter er blevet afsluttet¹⁴, og den etiske ramme for alle medlemmer af retsvæsenet er blevet yderligere forbedret. Efter visse betænkeligheder fra Europarådets side vedrørende systemet for dommersuppleanter¹⁵ ændrede lov af 23. marts 2019 retsplejeloven med henblik på at styrke kvaliteten i udvælgelsesprocessen og den gældende integritetsramme¹⁶. Reformen har til formål at styrke retsvæsenets uafhængighed ved at forbedre udvælgelsesprocessen og styrke integritetsrammen for dommersuppleanter¹⁷. Efter lovens ikrafttræden i januar 2020 blev der afholdt to eksamenssessioner for dommersuppleantkandidater i 2020, hvor ca. en tredjedel af kandidaterne bestod¹⁸. Derudover indeholder loven bestemmelser om anvendelse af de generelle etiske principper på alle kategorier af retsvæsenets medlemmer samt om etisk uddannelse for såvel almindelige dommere som lægdommere¹⁹.

Nye hændelser har udløst kritik vedrørende respekten for retten til fortrolighed mellem advokat og klient. Efter de oplysninger, der blev offentliggjort i maj 2021, om, at møder mellem mistænkte og deres advokater potentielt var blevet optaget på video på en politistation, har det flamske advokatsamfund indgivet en officiel klage til Committee P²⁰. Det fransk- og tysksprogede advokatsamfund reagerede også offentligt og understregede, at retten til fortrolighed mellem advokat og klient er vigtig for retsstatsprincippet. Der er iværksat en strafferetlig efterforskning for at fastslå, hvem der havde kendskab til denne tekniske mulighed, og om den blev anvendt til at optage fortrolige samtaler mellem mistænkte og deres advokater.

Kvalitet

Fremskridtene med hensyn til digitalisering af retssystemet var begrænsede, men der forventes gennemført ambitiøse initiativer i de kommende år. I lyset af det fortsatte behov for at forbedre digitaliseringen af retssystemet har regeringen planer om at gennemføre ambitiøse initiativer, som skal afsluttes i 2025²¹. Disse omfatter oprettelse af en fælles online retsportal for borgere og virksomheder, etablering af et fælles sagsstyringssystem for alle domstole, lettelse af digital indgivelse af sager og adgang til sagsakter, offentliggørelse af det

¹¹ Fra 54 % til 64 %.

¹² Fra 64 % i 2019 til 58 % i 2021.

¹³ Fra 62 % i 2016 til 66 % i 2021.

¹⁴ Se rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien, s. 2.

¹⁵ GRECO Fourth Evaluation Round — Evaluation Report, s. 32. Se også rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien, s. 2.

¹⁶ I henhold til den nye lov skal kandidater bestå en eksamen for at blive dommersuppleanter, og dommersuppleanter skal følge en obligatorisk uddannelse, herunder et modul om etik. Derudover ophæver loven systemet med stedfortrædende anklagere.

¹⁷ GRECO Fourth Evaluation Round — Second Compliance Report (offentliggjort den 5.5.2021): Belgium, s. 8. Greco vurderede, at dens anbefalinger var blevet gennemført tilfredsstillende.

¹⁸ GRECO Fourth Evaluation Round — Second Compliance Report: Belgium, s. 8.

¹⁹ Se også GRECO Fourth Evaluation Round — Second Compliance Report: Belgium, s. 9-10. Greco vurderer, at dens anbefaling vedrørende dette spørgsmål er blevet gennemført tilfredsstillende. Det øverste domstolsråd giver alle nye dommere eller anklagere et eksemplar af håndbogen om etik for retsvæsenets medlemmer.

²⁰ Committee P er det eksterne uafhængige tilsynsorgan for politistyrkerne.

²¹ Belgien, national genopretnings- og resiliensplan.

meste af retspraksis online og mulighed for databaseret ressourceforvaltning for retssystemet. Gennemførelsen af disse planer vil udmønte sig i en væsentlig forbedring af digitaliseringen for civile domstole og straffedomstole, men forvaltningsdomstolene er ikke omfattet af disse initiativer. Parterne ved de flamske forvaltningsdomstole kan dog nu indgive dokumenter i retssager elektronisk.

Processen for at opnå autonom forvaltning af ressourcer i retsvæsenet fortsætter²². Domstolskollegiet og anklagemyndighedens kollegium fortsætter deres arbejde i processen med at overføre forvaltningen af ressourcer til retsvæsenet, som har været i gang i flere år. I 2022 og 2023 skulle der blive indført et værktøj til måling af arbejdsbelastning, hvilket er nødvendigt for en optimal tildeling af ressourcer mellem domstolene²³. Målet er, at retsvæsenet skal have beføjelserne til autonom forvaltning af ressourcer i 2024. Regeringen appellerede den fransksprogede ret i første instans i Bruxelles' dom af 13. marts 2020²⁴, som dømte staten for ikke at bistå retsvæsenet med de menneskelige ressourcer, der er fastsat i loven. Appellen har ikke opsættende virkning, men regeringen har ikke taget alle skridt til at efterkomme dommen fuldt ud²⁵. Det øverste domstolsråd fortsætter sine overvejelser om, hvordan en karriere i retsvæsenet kan gøres mere attraktiv, med det mål at indlede konkrete projekter efter sommeren 2021. Der er desuden planer om at øge retssystemets finansielle midler i de kommende år. Disse initiativer har til formål at forbedre situationen for så vidt angår retssystemets menneskelige og finansielle ressourcer.

Det øverste domstolsråd har givet anbefalinger om retslige efterforskninger vedrørende retshåndhævende myndigheder. Efter at have indledt en særlig undersøgelse af den igangværende retslige efterforskning vedrørende omstændighederne omkring Jozef Chovanecs død²⁶ vedtog det øverste domstolsråd sin undersøgelsesrapport den 28. oktober 2020. Det øverste domstolsråd anbefalede at forbedre kommunikationen mellem de forskellige retslige myndigheder i en efterforskning, at forbedre protokollen for retslige efterforskninger efter vold mod eller udøvet af politistyrkerne og at indføre en mekanisme for regelmæssig og grundig opfølgning på sådanne sager, både med hensyn til de faktiske omstændigheder og handlingerne under efterforskningen. Det øverste domstolsråd indgav sine anbefalinger til justitsministeren, som pålagde anklagemyndigheden at tage behørigt hensyn til anbefalingerne²⁷. Det øverste domstolsråd agter at foretage en ny undersøgelse, når den retslige efterforskning, der blev indledt den 27. februar 2018²⁸, er afsluttet²⁹. Det øverste domstolsråd vil desuden føre tilsyn med opfølgningen på sine anbefalinger.

²² Se rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien, s. 4.

²³ Oplysninger udleveret af domstolskollegiet i forbindelse med landebesøget i Belgien.

²⁴ Se også rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien, s. 4.

²⁵ Regeringen har afsat et supplerende budget til at styrke retsvæsenet, og der er allerede opslået flere ledige stillinger med det formål at forbedre situationen for så vidt angår de menneskelige ressourcer.

²⁶ Det er første gang, det øverste domstolsråd har iværksat en undersøgelse af en igangværende retslig efterforskning. Se også rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien, s. 2.

²⁷ Anklagemyndigheden er i færd med at revidere et cirkulære, som skal forbedre udbredelsen af oplysninger om forhold, der kan medføre disciplinære sanktioner mod politibetjente, og har nedsat en arbejdsgruppe bestående af dommere, politibetjente og lægefagligt personale for at udarbejde en vejledning i god praksis i tilfælde af "Excited Delirium Syndrome".

²⁸ Hændelsen fandt sted den 24.2.2018. Den retslige efterforskning er endnu ikke afsluttet.

²⁹ Det øverste domstolsråd vil så også kunne foretage en nærmere vurdering af de beslutninger, der er truffet under den retslige efterforskning.

Flere initiativer har til formål yderligere at forbedre kvaliteten af retssystemet. Efter en anbefaling fra Greco om at indføre periodisk generel rapportering om de retslige enheders funktionsmåde³⁰ har en arbejdsgruppe nedsat af det øverste domstolsråd nu afsluttet udarbejdelsen af standardformularer til anklagemyndighedens og domstolenes årlige rapportering³¹. Derudover er der iværksat initiativer til fremme af kvaliteten i retsvæsenet, bl.a. reformen af klageproceduren vedrørende retsvæsenets funktionsmåde og initiativet til fremme af tydelig sprogbrug i retsafgørelser³². For så vidt angår adgangen til domstolsprøvelse er forhøjelsen af indkomstgrænserne for retshjælp til 1 226 EUR om måneden pr. 1. september 2020 en glædelig udvikling, og der planlægges yderligere gradvise stigninger op til 1 526 EUR frem til den 1. september 2023.

Der blev iværksat foranstaltninger til sikring af retssystemets fortsatte drift under covid-19-pandemien. Der blev vedtaget flere love for at sikre retssystemets fortsatte drift under pandemien. F.eks. blev det ved lov af 20. maj 2020 midlertidigt tilladt at indgive dokumenter digitalt til indledning af retssager. Derudover vedtog domstolskollegiet bindende direktiver for at sikre, at retsbygningerne forblev åbne, og at der fortsat blev afholdt retsmøder, enten i retssalene eller virtuelt³³. Nogle sager blev behandlet skriftligt, når parterne gav deres samtykke dertil.

Effektivitet

En vedvarende mangel på data gør det umuligt at få et fuldt overblik over retssystemets effektivitet³⁴. Der er fortsat en udbredt mangel på data om retssagernes varighed³⁵, hvilket gør det umuligt at danne sig et fuldt overblik over retssystemets effektivitet³⁶. De begrænsede data, der er til rådighed, viser, at den høje gennemførelsesprocent i første instans faldt til ca. 100 % for civil- og handelsretlige sager i 2019. Gennemførelsesprocenten for forvaltningsretlige sager i første instans ligger fortsat over 100 %, selv om procedureerne fortsat trækker ud³⁷. Interessenter beretter desuden om særdeles lange forsinkelser ved visse domstole, f.eks. ved appeldomstolen i Bruxelles³⁸. Belgien er fortsat underlagt øget tilsyn fra Europarådets Ministerkomité med hensyn til for lang sagsbehandling af civile sager i første instans³⁹. For så vidt angår forvaltningsretlige sager står appeldomstolen i forvaltningsretlige sagers retslige gren over for et væsentligt efterslæb i sin sagsmængde, som er blevet forværret

³⁰ GRECO Fourth Evaluation Round — Evaluation Report, anbefaling xiv.

³¹ GRECO Fourth Evaluation Round — Evaluation Report, anbefaling xiv. Greco hilste denne udvikling velkommen, men bemærker, at disse dokumenter endnu ikke er forskriftsmæssigt formaliseret, hvilket er et lovkrav.

³² Se også rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien, s. 4-5. Begge initiativer blev forsinket som følge af covid-19-pandemien.

³³ Input fra Belgien til rapporten om retsstatssituationen 2021.

³⁴ Greco anbefalede også, at det øverste domstolsråd udvider sine audit- og undersøgelsesaktiviteter, og glædede sig i denne forbindelse over, at der var blevet indført lovgivning, som styrker det øverste domstolsråds kompetencer på undersøgelses- og auditområdet. Second Compliance Report: Belgium, s. 10. Se også rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien, s. 3.

³⁵ Figur 6, 7, 14 og 15, EU's resultattavle for retlige anliggender.

³⁶ Se rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien, s. 5.

³⁷ Figur 9, EU's resultattavle for retlige anliggender for 2021.

³⁸ Bidrag til rapporten om retsstatssituationen 2021 fra *Ordre des Barreaux Francophones et Germanophones*, som nævner særdeles lange forsinkelser ved visse domstole (fem år). Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Belgien afslørede, at forsinkelserne i visse tilfælde er længere end fem år.

³⁹ Se også Ministerkomitéens foreløbige beslutning CM/ResDH(2021)103 af 9.6.2021, i hvilken der udtrykkes dyb bekymring over den vedvarende mangel på samlede statistikker om de civile domstole i første instans.

af covid-19-pandemien⁴⁰. Derudover bliver retssagernes gennemsnitlige varighed længere, og efterslæbet vil sandsynligvis øges yderligere, da gennemførelsesprocenten er på under 100 %⁴¹.

II. RAMME FOR BEKÆMPELSE AF KORRUPTION

Kompetencen til at efterforske og retsforfølge korruption deles mellem flere myndigheder. Kontoret for forebyggelse og bekæmpelse af korruption (CDBC-OCRC) er den specialiserede centrale tjeneste inden for det føderale politi med kompetencer til at efterforske og støtte efterforskningen af korruption. Committee P er det eksterne uafhængige tilsynsorgan for politistyrkerne, som har ansvaret for at føre tilsyn med overholdelsen af integritetsregler. Derudover spiller syv nationale offentlige organer (bl.a. revisionsretten, finansinspektoratets interføderale korps og den føderale offentlige tjeneste for politik og støtte) en afgørende rolle i kampen mod korruption og fremme af etik og integritet. Revisionsretten udøver ekstern kontrol med den føderale stats budgetmæssige, regnskabsmæssige og finansielle transaktioner, mens finansinspektoratets interføderale korps er en offentlig tjeneste, der udfører kontroller for så vidt angår lovligheden, gennemførligheden og hensigtsmæssigheden af de offentlige udgifter. Kontoret for administrativ etik og deontologi skiftede navn og benævnes nu enheden for integritet og kultur. Dette tidligere uafhængige organ er nu blevet indlemmet i den føderale offentlige tjeneste for politik og støtte (FOD BOSA), hvor det fortsætter med at udvikle regler om integritet og hjælper føderale forvaltninger med at indføre integritetsforanstaltninger⁴².

Ekspertter og virksomhedsledere opfatter fortsat graden af korruption i den offentlige sektor som relativt lav. I Transparency Internationals korruptionsindeks for 2020 scorer Belgien 76/100 og ligger nr. 5 i EU og nr. 15 på verdensplan⁴³. Opfattelsen af korruption har ligget relativt stabilt⁴⁴ gennem de seneste fem år⁴⁵.

Der findes flere netværk og samarbejdsplatforme til bekæmpelse af korruption på føderalt niveau. Udenrigsministeriet har ansvaret for kommunikation med internationale organer inden for området bekæmpelse af korruption via en platform, hvor ministrenes kabinetter har adgang. Desuden har justitsministeriet for nylig oprettet en ny uformel platform, som har til hensigt at afholde møder op til tre gange om året med henblik på at koordinere korruptionsbekæmpende tiltag og tage hensyn til internationale anbefalinger. De nationale myndigheder gav udtryk for deres vilje til at skabe yderligere synergier mellem de to platforme⁴⁶. Dette supplerer statens allerede eksisterende føderale integritetsnetværk, som

⁴⁰ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Belgien.

⁴¹ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Belgien.

⁴² Sammenlignet med den ramme, der var gældende før omorganisationen, er enheden for integritet og kulturs autonomi blevet indskrænket.

⁴³ Transparency International, Corruption Perceptions Index 2020, s. 2-3. Opfattelsen af korruption er kategoriseret som følger: lav (opfattelsen af korruption blandt eksperter og virksomhedsledere i den offentlige sektor er over 79), relativt lav (79-60), relativt høj (59-50), høj (under 50).

⁴⁴ I 2015 lå tallet på 77, mens det i 2020 er på 76. Tallet stiger/falder betydeligt, når det ændres med mere end 5 point, forbedres/forringes (ændres med fire til fem point), ligger relativt stabilt (ændres med et til tre point) gennem de seneste fem år.

⁴⁵ Oplysningerne fra Eurobarometerundersøgelsen om borgere og virksomheders opfattelse af og erfaringer med korruption som indberettet sidste år opdateres hvert andet år. Det seneste datasæt er fra Særlig Eurobarometerundersøgelse 502 (2020) og Flash Eurobarometer-undersøgelse 482 (2019).

⁴⁶ Oplysninger udleveret af justitsministeriet og udenrigsministeriet i forbindelse med landebesøget i Belgien.

sikrer koordineringen blandt de integritetsmedarbejdere, der udnævnes i den offentlige tjeneste. Formålet med dette netværk er at støtte samarbejdet mellem integritetskoordinatorer og at fungere som en platform til udveksling af erfaringer og god praksis⁴⁷. Derudover sigter netværket for integritetsbetroede personer⁴⁸ mod at booste samarbejdet mellem integritetsbetroede personer, som udnævnes til at beskytte og bistå offentlige embedsmænd, der indberetter påståede brud på integriteten i den føderale forvaltning⁴⁹.

Utilstrækkelighederne vedrørende forældelsesfristen for efterforskning af sager om bestikkelse i udlandet er ikke blevet afhjulpet. I kampen mod bestikkelse i udlandet tog Belgien i henhold til de seneste OECD-anbefalinger fat på spørgsmålet om juridiske personers strafansvar, men der er blotlagt utilstrækkeligheder vedrørende forældelsesfristen for omfattende og tilbundsgående efterforskning og retsforfølgelse af sager om bestikkelse i udlandet⁵⁰. Mekanismen til indberetning af mulige sager om bestikkelse i udlandet er på plads, men som bekræftet af de nationale myndigheder blev der ikke indberettet sager i systemet i 2020⁵¹.

Integriteten i politiet overvåges af Committee P og generalinspektoratet. Politiet har sit eget specifikke rapporteringssystem, mens Committee P og generalinspektoratet står for interne undersøgelser af eventuelle brud på etiske regler og integritetsregler. I 2020 blev der rapporteret om seks sager i systemet, hvoraf de tre blev afvist, og de andre tre førte til en formel efterforskning⁵². Den 6. november 2020 varslede indenrigsministeriet, at der vil blive stillet forslag til ny lovgivning om rapportering af brud på integriteten⁵³.

Der overvejes flere foranstaltninger, som skal forhindre interessekonflikter for ministre og deres rådgivere. De føderale embedsmænd skal overholde den adfærdskodeks, der blev vedtaget i juli 2018. Disse regler finder dog fortsat ikke anvendelse på ministre og medlemmer af deres kabinetter. Europarådets Sammenslutning af Stater mod Korruption (Greco) mente ikke, at anbefalingerne i denne henseende var blevet gennemført fuldt ud⁵⁴. Kun kabinetschefer og stedfortrædende chefer er omfattet af reglerne i adfærdskodeksen for embedsmænd⁵⁵. Integritetsreglerne for kabinetsmedlemmer er fortsat vage, og der findes ingen procedurer for kontrol af disse medlemmers integritet⁵⁶. I denne forbindelse

⁴⁷ Opfølgende skriftligt input fra de nationale myndigheder.

⁴⁸ Dette netværk blev oprettet på grundlag af kongeligt dekret af 9.10.2014 til gennemførelse af artikel 3, stk. 2, i lov af 15.9.2013 om indberetning af en mistanke om brud på integriteten i en føderal forvaltningsmyndighed udøvet af et medlem af personalet.

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ OECD (2018), Phase 3 evaluation of Belgium: additional written report.

⁵¹ Oplysninger udleveret af kontoret for forebyggelse og bekæmpelse af korruption i forbindelse med landebesøget i Belgien.

⁵² I 2019 blev der indberettet fem sager og indledt fire efterforskninger. Oplysninger indhentet under landebesøget i Belgien.

⁵³ Verlinden, A., *Beleidsverklaring van de minister van Binnenlandse zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing*. Brussel, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 6.11.2020, DOC 55 1610/020, s. 23-24.

⁵⁴ GRECO Fifth Evaluation Round — Evaluation Report, anbefaling ii, punkt 45.

⁵⁵ Artikel 4 i adfærdskodeksen for embedsmænd indeholder en definition af begrebet interessekonflikt.

⁵⁶ GRECO Fourth Evaluation Round — Interim Evaluation Report, anbefaling vi.

understregede Greco også, at der bør sikres en højere grad af gennemsigtighed i reglerne for rekruttering af kabinetsmedlemmer⁵⁷.

De konstaterede mangler inden for området indberetning af aktiver består stadig. De mangler, der blev identificeret i rapporten om retsstatssituationen 2020⁵⁸ inden for området indberetning af aktiver, består stadig, eftersom revisionsretten modtager indberetningerne i forseglede konvolutter, og de hverken offentliggøres eller får bekræftet deres rigtighed. Indberetningerne er alene tilgængelige for undersøgelsesdommere i forbindelse med strafferetlige efterforskninger⁵⁹.

Integritetsreglerne for parlamentsmedlemmer er på plads, men de identificerede mangler med hensyn til reglerne om gaver og fordele er ikke blevet afhjulpet. Parlamentsmedlemmerne skal overholde parlamentets egen deontologikodeks⁶⁰, men ikke alle de mangler, som Greco har identificeret⁶¹, er blevet afhjulpet. Dette er specifikt tilfældet for fordele og gaver, som medlemmerne af parlamentet modtager, eftersom der endnu ikke er vedtaget omfattende regler herom.

Der er fortsat visse huller for så vidt angår reglerne om lobbyvirksomhed for parlamentsmedlemmer og reglerne for interaktion mellem personer i de øverste administrative funktioner og lobbyister. Ifølge de gældende regler⁶² skal lobbyister underskrive og overholde en adfærdskodeks, når deres aktiviteter har til formål direkte eller indirekte at påvirke den politiske beslutningstagning. Grecos anbefaling om at vedtage regler for interaktion mellem parlamentsmedlemmer og lobbyister samt regler for forholdet mellem personer i de øverste administrative funktioner og lobbyister er endnu ikke blevet efterkommet⁶³. Som rapporteret sidste år er reglerne om svingdørsproblematikker for parlamentsmedlemmer og offentlige embedsmænd generelt tilstrækkelige, mens reglerne i adfærdskodeksen for de øverste administrative funktioner fortsat er mangelfulde. Der findes næsten ingen regler for ministre og medlemmerne af deres kabinetter⁶⁴.

Der er vedtaget en ændring af reglerne om finansiering af politiske partier for at efterkomme internationale anbefalinger om spørgsmålet om udenlandske donorer. Den 21. maj 2021 vedtog senatet en ændring af artikel 16a i lov af 4. juli 1989 om finansiering af

⁵⁷ GRECO Fifth Evaluation Round — Evaluation Report, anbefaling i, punkt 36. For at øge opmærksomheden på integritetsrisici og forbedre forebyggelsen af interessekonflikter for kabinetsmedlemmer har regeringen for nylig givet enheden for integritet og kultur den opgave at afholde en workshop om interessekonflikter for medlemmer af ministrenes kabinetter. Ifølge de modtagne oplysninger blev testworkshoppen udviklet i maj med det mål at aflevere det endelige produkt i september 2021.

⁵⁸ Se rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien.

⁵⁹ GRECO Fifth Evaluation Round — Evaluation Report, punkt 92. Grecos anbefaling om, at det nuværende indberetningssystem suppleres med oplysninger om indkomst, underkastes offentliggørelse og gøres lettere tilgængeligt via et officielt websted, er fortsat under behandling.

⁶⁰ Repræsentantkammerets forretningsorden, december 2020.

⁶¹ GRECO Fourth Evaluation Round, Second Compliance Report, s. 3.

⁶² Se rapport om retsstatssituationen 2020.

⁶³ GRECO Fifth Evaluation Round — Evaluation Report, anbefaling viii, punkt 60. I denne forbindelse nævner koalitionsaftalen en mulighed for at udvide anvendelsesområdet for parlamentets eksisterende åbenhedsregister, så det også omfatter medlemmer af regeringen, koalitionsaftalen, s. 82. For at tage dette problem op er der allerede indledt forhandlinger mellem parlamentet og regeringen, og der er en evaluering i gang.

⁶⁴ GRECO Fifth Evaluation Round — Evaluation Report, anbefaling x, punkt 89.

politiske partier⁶⁵. Den nye bestemmelse regulerer spørgsmålet om udenlandske donorer, hvilket Greco også anbefalede⁶⁶.

Der er endnu ikke indført en omfattende lovgivning om whistleblowere. Regeringens koalitionsaftale indebærer godkendelse af omfattende regler til beskyttelse af whistleblowere inden udgangen af 2021 og nævner specifikt beskyttelse af embedsmænd, der indberetter forseelser i god tro⁶⁷.

Covid-19-pandemien har bremset efterforskningen af korrupcion. Ifølge myndighederne har pandemien påvirket politiets og retsvæsenets arbejde negativt, også i kampen mod korrupcion. De retshåndhævende myndigheder måtte tilpasse sig den nye situation ved at forsøge at gennemføre aktiviteter via fjernadgang samt ved at udsætte visse efterforskningsmæssige foranstaltninger, som kræver, at betjentene er fysisk til stede⁶⁸. Efterforskningen og retsforfølgelsen af komplekse sager fortsatte imidlertid som foreskrevet.

III. MEDIEPLURALISME OG MEDIEFRIHED

Belgien har tre sprog- og kulturfællesskaber med kompetencer, der er relevante for mediepluralisme. Den retlige ramme vedrørende mediepluralisme er baseret på et sæt forfatningsmæssige garantier for f.eks. presse- og ytringsfrihed. Der blev vedtaget lovgivning til gennemførelse af det reviderede direktiv om audiovisuelle medietjenester. De uafhængige tilsynsmyndigheder for audiovisuelle medier sikrer gennemsigtighed i medieejerskabet⁶⁹.

Tilsynsmyndighederne for mediers uafhængighed og ressourcer er blevet styrket. Som et resultat af gennemførelsen af det reviderede direktiv om audiovisuelle medietjenester (AVMS-direktivet) er uafhængigheden af tilsynsmyndigheden for audiovisuelle medier i det flamske fællesskab (VRM)⁷⁰ blevet styrket, navnlig med et nyt krav om behørig begrundelse for og gennemsigtighed af enhver beslutning om at udskifte eller afskedige et medlem af kammeret. Der er blevet ansat yderligere to i VRM, som skal tage sig af de supplerende opgaver, der er forbundet med AVMS-direktivet, så der nu er i alt 21 ansatte⁷¹. Uafhængigheden af tilsynsmyndigheden for audiovisuelle medier for det fransksprogede fællesskab (CSA)⁷² er blevet styrket tilsvarende som et resultat af gennemførelsen af det reviderede AVMS-direktiv med et nyt krav om gennemsigtighed i begrundelserne for enhver afskedigelse af chefen for CSA. Tilsynsmyndighedens budget er blevet øget med næsten 9 % i forhold til 2020, hvilket gjorde det muligt at rekruttere yderligere fire ansatte, så der nu er

⁶⁵ Proposition de Loi modifiant l'article 16bis de la loi du 4 juillet 1989 relative à la limitation et au contrôle des dépenses électorales engagées pour l'élection de la Chambre des représentants, ainsi qu'au financement et à la comptabilité ouverte des partis politiques, en ce qui concerne les donateurs. Teksten blev vedtaget af repræsentantkammeret den 18.3.2021.

⁶⁶ GRECO Fourth Evaluation Round, Second Compliance Report, s. 3.

⁶⁷ Det er uklart, hvorvidt beskrivelsen i koalitionsprogrammet vil dække den fulde definition af whistleblowere. Den belgiske regering (2020), koalitionsprogram (*Regeerakkoord*) (https://www.belgium.be/sites/default/files/Regeerakkoord_2020.pdf).

⁶⁸ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Belgien.

⁶⁹ Belgien er placeret som nr. 11 på verdensplan i Journalister uden Grænsers internationale pressefrihedsindeks (nr. 6 blandt EU-medlemsstaterne) og rykkede en plads op fra placeringen som nr. 12 sidste år.

⁷⁰ *Vlaamse Regulator voor de Media* (VRM).

⁷¹ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Belgien.

⁷² *Conseil supérieur de l'Audiovisuel* (CSA).

ansat i alt 31⁷³. Tilsynsmyndigheden for audiovisuelle medier for det tysksprogede fællesskab⁷⁴ er blevet omstruktureret ved at adskille det beslutningstagende organ — beslutningskammeret — fra det rådgivende råd, som fik nye medlemmer, der repræsenterer onlinetjenester og civilsamfundet. Derudover blev budgettet fordoblet i forhold til 2020, hvilket gav myndigheden mulighed for at ansætte nyt personale, så der nu er i alt fire ansatte⁷⁵. Observatoriet for mediepluralisme (MPM 2021) rapporterer, at risikoen for mediemyndighedernes uafhængighed er meget lav⁷⁶.

Robuste selvregulerende mediestrukturer er på plads og forbedres. Journalistisk etisk råd⁷⁷ og journalistisk råd⁷⁸ har berettet om brugernes stigende interesse i nøjagtigheden af medieindholdet og få klager om mediernes dækning af covid-19-pandemien. Journalistisk etisk råd overvejer at indføre hasteundersøgelse af klager over undersøgende journalister for at undgå selvcensur, hvilket ofte er en bivirkning ved langvarige undersøgelser⁷⁹. Ifølge journalistisk etisk råd er uenigheden med CSA om de to organers respektive kompetencer med hensyn til overholdelse af deontologiske standarder i audiovisuelle medietjenester, der blev nævnt i rapporten om retsstatssituationen 2020, blevet løst, og de er ved at etablere en global samarbejdsordning⁸⁰.

Gennemsigtigheden af medieejerskabet er i det store og hele sikret. For at sikre gennemsigtigheden af medieejerskabet offentliggør VRM en årlig mediekoncentrationsrapport og giver adgang til oplysninger om ejerskab på sit websted, mens CSA vedligeholder et websted, der præsenterer medietilbuddet i det fransksprogede fællesskab. Ifølge MPM 2021 har tilsynsmyndighederne for medier i Belgien imidlertid begrænsede data om finansielle strukturer eller ejerskabsstrukturer for så vidt angår digitale nyhedsmedieaktører⁸¹. Interessenter har rapporteret om sjældne tilfælde, hvor visse onlinemedier, f.eks. satiriske websteder, har krævet anonymitet som en måde at garantere deres sikkerhed på⁸². Nyhedsmediekoncentrationen er høj i Belgien⁸³.

Myndighederne har iværksat mediespecifikke foranstaltninger for at afbøde virkningerne af covid-19-pandemien. Som følge af covid-19-pandemien har de fleste audiovisuelle og trykte medier oplevet et fald i omsætningen på grund af de faldende annonceindtægter, og nogle mindre medier har rapporteret om finansielle likviditetsproblemer. Freelancejournalister er blevet særlig hårdt ramt⁸⁴. Samtidig ser det ud til, at der er blevet flere brugere af troværdig journalistik, hvilket viser, at offentligheden er

⁷³ Input fra Belgien til rapporten om retsstatssituationen 2021, s. 13.

⁷⁴ *Medienrat*.

⁷⁵ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Belgien.

⁷⁶ Observatoriet for mediepluralisme 2021, landerapporten for Belgien, s. 9.

⁷⁷ Det selvregulerende medieorgan for de fransk- og tysksprogede fællesskaber.

⁷⁸ Det selvregulerende medieorgan for det flamske fællesskab.

⁷⁹ Oplysninger udleveret af journalistisk etisk råd i forbindelse med landebesøget i Belgien.

⁸⁰ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Belgien.

⁸¹ Observatoriet for mediepluralisme 2021, landerapporten for Belgien, s. 17.

⁸² Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Belgien.

⁸³ Markeds- og brugerkoncentrationen i top fire inden for samtlige medieformater er tæt på 100 %. Dog er indhold fra medier baseret i Frankrig, Tyskland, Luxembourg og Nederlandene med til at diversificere udbuddet. Markedsandelen for rent online nyhedsmedier er ofte ukendt. Se observatoriet for mediepluralisme 2021, landerapporten for Belgien, s. 11 og 17.

⁸⁴ Observatoriet for mediepluralisme 2021, landerapporten for Belgien, s. 9.

interesseret i objektiv og faktabaseret journalistik⁸⁵. De foranstaltninger, som de tre fællesskaber har iværksat, omfatter offentlige kommunikationskampagner, nødhjælpsfonde for medier, direkte støtte til freelancejournalister og journalister uden indtægt, udsættelse af betalingen af licensafgifter for radioer og lancering af projekter, hvor der ses på den langsigtede bæredygtighed i sektoren⁸⁶. MPM 2021 understreger, at sådanne foranstaltninger er blevet gennemført, samtidig med at den lave risiko i forbindelse med mediernes politiske uafhængighed er blevet opretholdt⁸⁷.

Der er plads til forbedring af adgangen til regeringsstyrede oplysninger. Ifølge MPM 2021 er systemerne til opnåelse af adgang til regeringsstyrede oplysninger fortsat ikke så operationelle, som de skal være for at beskytte retten til oplysninger i tilstrækkelig grad⁸⁸. Interessenter har bemærket adskillige problemer, som er specifikke for covid-19-indberetningsmiljøet, herunder indstilling af visse offentlige møder (f.eks. kommunalrådsmøder) og begrænset adgang til retssale. På den anden side har journalistikken som en nødvendig aktivitet nydt godt af undtagelser fra nedlukningsregler og andre begrænsninger i bevægelsesfriheden⁸⁹.

Online og retslige trusler mod journalister gav anledning til nogen bekymring. Europarådets platform til fremme af beskyttelse af journalistik og sikkerhed for journalister har siden oktober 2020 offentliggjort tre advarsler for Belgien vedrørende online trusler mod journalister og en ransagning af en journalists hjem efter en topnyhed om vaccinekorruption⁹⁰. Ifølge oplysninger indhentet af det flamske journalistforbund om brugen af en særlig hotline for journalister, der har været udsat for angreb, er online angreb ofte rettet mod kvindelige journalister og journalister, som tilhører etniske mindretal. Interessenter har desuden rapporteret om tilfælde af cyberforfølgelse af journalister⁹¹ og nye tilfælde af trusler om retsforfølgelse og politiets konfiskation af en journalists pressekort, mens denne dækkede en demonstration⁹². Derfor vurderer MPM 2021, at risikoen i forbindelse med indikatoren for journalistfaget, journalistiske standarder og journalisters beskyttelse er middel⁹³. Bekymringerne om potentielle begrænsninger som følge af loven om fortrolige oplysninger⁹⁴ synes at være forstummet takket være en undtagelse for informationsfriheden, som regeringen har føjet til sit udkast⁹⁵.

IV. ANDRE INSTITUTIONELLE SPØRGSMÅL VEDRØRENDE DEN DEMOKRATISKE KONTROL OG BALANCE

Belgien er en føderal stat med betydelige beføjelser uddelegeret til regionerne og fællesskaberne. På føderalt niveau har Belgien et parlamentarisk system med to kamre.

⁸⁵ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Belgien.

⁸⁶ Input fra Belgien (det franske fællesskab) til rapporten om retsstatssituationen 2021 og oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Belgien.

⁸⁷ Observatoriet for mediepluralisme 2021, landerapporten for Belgien, s. 12.

⁸⁸ Observatoriet for mediepluralisme 2021, landerapporten for Belgien, s. 9.

⁸⁹ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Belgien.

⁹⁰ Belgien har endnu ikke reageret på advarslene.

⁹¹ Oplysninger indhentet i forbindelse med landebesøget i Belgien.

⁹² Input fra Blueprint for Free Speech til rapporten om retsstatssituationen 2021.

⁹³ Observatoriet for mediepluralisme 2021, landerapporten for Belgien, s. 9.

⁹⁴ Ifølge det oprindelige udkast ville loven have udsat enhver, der videregav fortrolige oplysninger, for strafferetlige sanktioner. Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien, s. 10.

⁹⁵ Bidrag fra det flamske journalistforbund i forbindelse med landebesøget i Belgien.

Parlamentet er sammensat af medlemmer fra repræsentantkammeret og senatet. Lovforslag kan stamme fra regeringen og fra medlemmer af begge parlamentskamre⁹⁶. Appeldomstolen i forvaltningsretlige sagers rådgivende gren afgiver udtalelser om udkast til lovgivning. Forfatningsdomstolen er kompetent til at gennemgå retsakter vedtaget af det føderale parlament og af regionernes og fællesskabernes parlamenter. Ud over retssystemet spiller uafhængige myndigheder en vigtig rolle for demokratisk kontrol og balance.

Appeldomstolen i forvaltningsretlige sagers rådgivende gren står fortsat over for udfordringer med hensyn til effektiv opfyldelse af sit mandat⁹⁷. Manglen på ressourcer, navnlig budgetmæssige og menneskelige ressourcer, er fortsat en udfordring for den rådgivende gren. Disse udfordringer kombineret med den hyppige anvendelse af procedurer med forkortede frister gør, at appeldomstolen i forvaltningsretlige sager nogle gange ikke er i stand til at afgive en udtalelse om lovforslag. Derudover har den seneste tids budgetnedskæringer yderligere forværret de udfordringer, som den rådgivende gren står over for med hensyn til effektiv opfyldelse af sit mandat, hvilket er vigtigt for at sikre kvaliteten af lovgivningen.

Appeldomstolen fastslog, at covid-19-foranstaltningerne var blevet vedtaget på et korrekt retsgrundlag, hvorved den ophævede en førsteinstansdom. I en sag anlagt ved den fransksprogede ret i første instans i Bruxelles blev regeringen pålagt at komme med et retsgrundlag for covid-19-foranstaltninger inden for 30 dage⁹⁸ med betaling af en tvangsbøde på 5 000 EUR pr. dags forsinkelse, og skete det ikke, ville foranstaltningerne blive ugyldige efter fristens udløb. Regeringen appellerede dommen til appeldomstolen i Bruxelles, som i sin afgørelse af 7. juni 2021 fastslog, at covid-19-foranstaltningerne rent faktisk har et korrekt retsgrundlag. Appeldomstolen var dog af den opfattelse, at forfatningsdomstolens kommende afgørelse skal afventes for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt covid-19-foranstaltningerne er blevet vedtaget under fuld overholdelse af forfatningen og de grundlæggende rettigheder⁹⁹.

Der er blevet vedtaget en "pandemilov" for at tilvejebringe et nyt retsgrundlag for pandemilovforanstaltninger¹⁰⁰. Efter at indenrigsministeren den 13. marts 2020 proklamerede den føderale fase i den nationale beredskabsplan, blev covid-19-foranstaltninger vedtaget ved ministerielle dekret på baggrund af eksisterende lov¹⁰¹. Efter tiltagende kritik om, at de foranstaltninger, der blev vedtaget til håndtering af covid-19-pandemien, krævede et mere solidt retsgrundlag i lyset af deres indvirkning på de grundlæggende rettigheder, udarbejdede regeringen en "pandemilov", som efter flere udtalelser fra appeldomstolen i forvaltningsretlige sager¹⁰² og det føderale institut for

⁹⁶ Senatet kan kun foreslå lovgivning på visse områder.

⁹⁷ Se rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien, s. 5.

⁹⁸ Den fransksprogede ret i første instans i Bruxelles, dom af 31.3.2021. Desuden omstødte domstolen i straffesager i Kortrijk i en appelsag i maj en bødestraf, som var blevet idømt for overtrædelse af covid-19-relaterede foranstaltninger, som følge af foranstaltningernes manglende retsgrundlag.

⁹⁹ Appeldomstolen i Bruxelles, dom af 7. juni 2021.

¹⁰⁰ Regeringen var allerede i gang med at udarbejde forslaget til pandemilov, inden den fransksprogede ret i første instans i Bruxelles afsagde sin dom.

¹⁰¹ Efter forhandling i ministerrådet.

¹⁰² Appeldomstolen i forvaltningsretlige sager gav det råd, at selv om nødforanstaltninger ikke nødvendigvis skal ratificeres af parlamentet, bør de vedtages ved kongeligt dekret og ikke ved ministerielt dekret.

beskyttelse og fremme af menneskerettigheder (FIRM/IFDH)¹⁰³ blev vedtaget den 15. juli 2021. Ifølge denne lov kan regeringen erklære en epidemisk undtagelsestilstand ved kongeligt dekret, hvorefter den skal bekræftes af parlamentet inden for 15 dage. Nødforanstaltninger skal vedtages ved kongeligt dekret undtagen i tilfælde af "overhængende fare", i hvilket tilfælde foranstaltningerne kan vedtages ved ministerielt dekret.

Der blev iværksat foranstaltninger til sikring af parlamentets fortsatte drift under covid-19-pandemien. En ændring af repræsentantkammerets forretningsorden sikrede, at plenarforhandlinger og afstemninger kunne afholdes, når et flertal af dets medlemmer var til stede, enten personligt eller via fjernadgang. Desuden gjorde anvendelsen af videokonferencer det muligt at afholde udvalgs møder virtuelt, og medlemmerne kunne afgive deres stemme i plenum ved hjælp af digitale midler.

Regeringen vil indlede en omfattende høring af borgerne, som skal indgå i den planlagte nye forfatningsreform. Regeringen forbereder sig på en ny "reform af staten" efter 2024-valget, som kan ændre regeringsdannelsesprocessen efter valg¹⁰⁴ og proceduren for forfatningsændringer. Regeringen har varslet, at der vil blive oprettet en online dialogplatform, hvor borgere, civilsamfundet, den akademiske verden og de lokale myndigheder kan give deres mening til kende om den planlagte reform af staten¹⁰⁵. Høringen vil efter planen blive indledt i september 2021 og være åben i seks uger. Derudover vedtog det føderale parlament regler, som fastsætter de detaljerede bestemmelser, i henhold til hvilke andragere, der indsamler underskrifter fra mere end 25 000 belgiske indbyggere, skal høres i det ansvarlige udvalg¹⁰⁶.

Det nye føderale institut for menneskerettigheder er blevet etableret og er nu operationelt¹⁰⁷. Efter udnævnelsen af bestyrelsesmedlemmerne til det føderale institut for beskyttelse og fremme af menneskerettigheder (FIRM/IFDH) i juli 2020 indledte sekretariatet for FIRM/IFDH sit arbejde i starten af 2021. FIRM/IFDH's mandat omfatter udstedelse af ikkebindende udtalelser, anbefalinger og rapporter til de statslige myndigheder, herunder af egen drift, samt fremme af menneskerettighederne. Instituttet er dog ikke kompetent til at behandle individuelle klager fra borgere¹⁰⁸. Loven om etablering af FIRM/IFDH indeholder mulighed for at vedtage en samarbejdsaftale om at udvide instituttets kompetence, som for øjeblikket er begrænset til det føderale niveau, til det ikkeføderale niveau. Dette giver et noget opsplittet landskab for beskyttelse af menneskerettigheder, men FIRM/IFDH samarbejder med andre relevante organer til beskyttelse af menneskerettigheder¹⁰⁹, også på ikkeføderalt niveau.

¹⁰³ Det føderale institut for menneskerettigheder, udtalelse om det foreløbige lovforslag om det administrative politis foranstaltninger i en epidemisk nødsituation.

¹⁰⁴ Formålet med denne reform er at mindske varigheden af fremtidige regeringsdannelsesprocesser.

¹⁰⁵ Indenrigsministerens erklæring til det parlamentariske udvalg om ændring af forfatningen.

¹⁰⁶ Input fra Belgien til rapporten om retsstatssituationen 2021. Se også rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien, s. 12.

¹⁰⁷ Se rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien, s. 12.

¹⁰⁸ En føderal ombudsmand er kompetent til at efterforske klager over den føderale administrations funktionsmåde. Der findes også ombudsmænd på ikkeføderalt niveau og for specifikke emner.

¹⁰⁹ Såsom Unia, det nationale ligestillingsorgan, som er akkrediteret med B-status af GANHRI, samt Myria, det føderale migrationscenter. Se også rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien, s. 12.

Civilsamfundet er involveret i visse regeringsinitiativer, såsom udviklingen af en handlingsplan mod racisme. Belgien anses for at have et åbent civilsamfundslandskab¹¹⁰, og civilsamfundsorganisationer opfordres til at deltage i visse regeringsinitiativer, såsom udarbejdelsen af en national handlingsplan mod racisme¹¹¹. Handlingsplanen vil blive udarbejdet i fællesskab af regeringsmyndighederne og "NAPAR-koalitionen", som er en gruppe med 60 civilsamfundsorganisationer.

¹¹⁰ Se CIVICUS' rating, som er en skala med fem kategorier: åben, indsnævret, obstrueret, undertrykt og lukket.

¹¹¹ Samtidig rapporterer interessenter om en aftagende vilje blandt regeringsmyndighederne til at støtte visse civilsamfundsorganisationer.

Bilag I: Liste over kilder i alfabetisk rækkefølge*

* Listen over indkomne bidrag i forbindelse med høringen om rapporten om retsstatssituationen 2021 kan findes på <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.

Appeldomstolen i Bruxelles, dom af 31. marts 2021.

Belgien (det fransksprogede fællesskab) (2021), *Input fra Belgien (det fransksprogede fællesskab) til rapporten om retsstatssituationen 2021*.

Blueprint for Free Speech (2021), *Input fra Blueprint for Free Speech til rapporten om retsstatssituationen 2021*.

Centre for Media Pluralism and Media Freedom (2021), *Media pluralism monitor 2021*.

Civicus, Monitor tracking civic space — Belgium (<https://monitor.civicus.org/country/belgium/>).

Den belgiske regering (2020), koalitionsprogram (*Regeerakkoord*) (https://www.belgium.be/sites/default/files/Regeerakkoord_2020.pdf).

Den belgiske regering (2021), *Den nationale genopretnings- og resiliensplan*.

Det flamske journalistforbund — Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ/AVBB) (2021), Bidrag fra det flamske journalistforbund — (*Vlaamse Vereniging van Journalisten*) (VVJ/AVBB) til rapporten om retsstatssituationen 2021.

Det føderale institut for menneskerettigheder (2021), Udtalelse om det foreløbige lovforslag om det administrative politis foranstaltninger i en epidemisk nødsituation (*Voorontwerp van Wet betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie*) (<https://www.federaalinstituutmensenrechten.be/nl/documenten/FIRM-2021-advies-pandemiewet.pdf>).

Europa-Kommissionen (2020), *Rapport om retsstatssituationen 2020, landekapitlet om Belgien*.

Europa-Kommissionen (2021), *EU's resultattavle for retlige anliggender*.

Generaldirektoratet for Kommunikation (2020), *Flash Eurobarometer-undersøgelse 482: Businesses' attitudes towards corruption in the EU*.

Generaldirektoratet for Kommunikation (2020), *Særlig Eurobarometerundersøgelse 502: Corruption*.

Greco (2019), *Fifth Evaluation Round — Evaluation Report on Belgium on preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies*.

Grego (2021), *Fourth Evaluation Round — Evaluation Report on Belgium on Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors*.

OECD (2018), *Anti-Bribery Convention, Additional follow-up to Phase 3 report* ([https://one.oecd.org/document/DAF/WGB\(2018\)31/en/pdf](https://one.oecd.org/document/DAF/WGB(2018)31/en/pdf)).

Ordre des Barreaux Francophones et Germanophones (2021), Bidrag fra Ordre des Barreaux Francophones et Germanophones til rapporten om retsstatssituationen 2021.

Transparency International (2021), *Corruption Perceptions Index 2020*.

Verlinden, A. (2020), (*Beleidsverklaring van de minister van Binnenlandse zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing*). Brussel, Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 6.11.2020, DOC 55 1610/020, s. 23-24 (<https://verlinden.belgium.be/sites/default/files/articles/Beleidsverklaring20201112.pdf>).

Bilag II: Landebesøg i Belgien

Kommissionens tjenestegrene afholdt virtuelle møder i april og maj 2021 med:

- Anklagemyndigheden
- Appeldomstolen i forvaltningsretlige sager
- Committee P
- Den flamske medietilsynsmyndighed
- Den føderale deontologiske kommission
- Det flamske advokatsamfund
- Det fransk- og tysksprogede advokatsamfund i Belgien
- Det føderale institut for menneskerettigheder
- Det tysksprogede fællesskabs medieråd
- Det øverste domstolsråd
- Det øverste råd for audiovisuelle medier
- Domstolskollegiet
- Enheden for behandling af finansielle oplysninger
- Enheden for integritet og kultur
- Forvaltningsdomstolens tjenester
- Indenrigsministeriet
- Journalistisk etisk råd
- Justitsministeriet
- Kontoret for forebyggelse og bekæmpelse af korruption
- Liga for menneskerettigheder (*Liga voor Mensenrechten*)
- Liga for menneskerettigheder (*Ligue des Droits Humains*)
- Transparency International Belgium

* Kommissionen mødtes også med følgende organisationer på en række horisontale møder:

- Amnesty International
- Center for Reproductive Rights
- CIVICUS
- Civil Liberties Union for Europe
- Civil Society Europe
- Conference of European Churches
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- European Centre for Press and Media Freedom
- European Civic Forum
- European Federation of Journalists
- European Partnership for Democracy
- European Youth Forum
- Front Line Defenders
- Human Rights House Foundation
- Human Rights Watch
- ILGA-Europe
- International Commission of Jurists
- International Federation for Human Rights

- International Planned Parenthood Federation European Network (IPPF EN)
- International Press Institute
- Netherlands Helsinki Committee
- Open Society European Policy Institute
- Philanthropy Advocacy
- Protection International
- Reporters without Borders
- Transparency International EU